

Universell utforming av IKT

Gevinster og utfordringer på kort og lang sikt

universell*

Digitaliseringskonferansen

5.11.2020

**Kjetil Knarlag
Universell**

UNIVERSRELL UTFORMING I HØYERE UTDANNING

Fag- og
kunnskapsbegrep

Mål:

Politikk, planlegging og løsninger må
understøttes av kunnskap

universell utforming må inn som en
integrert del av relevante studieprogram ,
emner og kurs på alle nivå

Verktøy og virkemiddel
for inkludering

Mål:

uu som prinsipp for likeverdig deltakelse
og kvalifisering til utdanning og arbeidsliv

Det digitale læringsmiljø – inkludert
digitale læremidler – må utformes etter
prinsippet om universell utforming

Det digitale læringsmiljø

«Det digitale læringsmiljø handler om faktorer som berører bruk og utvikling av IKT i læring, og hvordan IKT brukes, integreres og utnyttes som en del av den pedagogiske virksomheten»

Hovedområder for universell utforming

- Nettsider
- Digitale læremidler
- Dokumenter
- E-læringsystemer
- Systemer for digital undervisning
- Apper
- Digital eksamen

Hva er EGENTLIG universell utforming?

I et demokrati skal alle kunne tilegne seg samme informasjon — til samme tid.

Dette er jo grunnverdiene våre — ingen av oss skal ekskluderes fra å delta i samfunnet.

Illustrasjon: Julia Kuhley, Making Waves

Har universell utforming noe med demokrati å gjøre?

Ja. I hovedsak betyr demokrati at alle innbyggere deltar aktivt i viktige politiske beslutningsprosesser og alle har lik rett til å delta i samfunnet — og vi ser på ytringsfriheten som en av de viktigste verdiene i et demokrati.

Astrid Loraas [Follow](#)

Nov 4 · 4 min read

Gevinster

Universell utforming

- Økt digital tilgang og bedre kvalitet for alle
- Likeverd og deltakelse
- Langsiktig samfunns- og kunnskapsutvikling

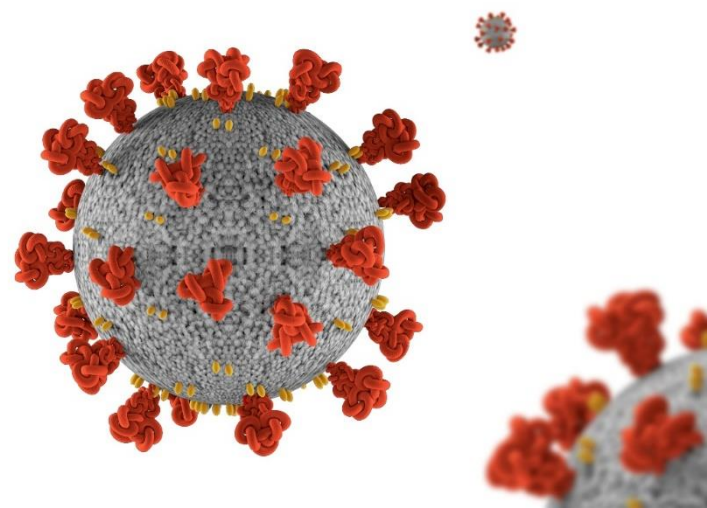

Koronadigitalisering: Tilfeldigheter, flaks eller katastrofe?

- **Våren 2020** viste at universell utforming av digitale læremidler og ressurser er viktigere enn noensinne
- Mange bekymringsmeldinger, men likevel har vi sett en **generell gevinst** av digitaliseringen og delingskulturen
- Stadig flere **systemer for digital læring** har sterke elementer av uu
- Inkludering forutsetter **riktig bruk** av teknologien, noe som igjen krever kunnskap og innsats

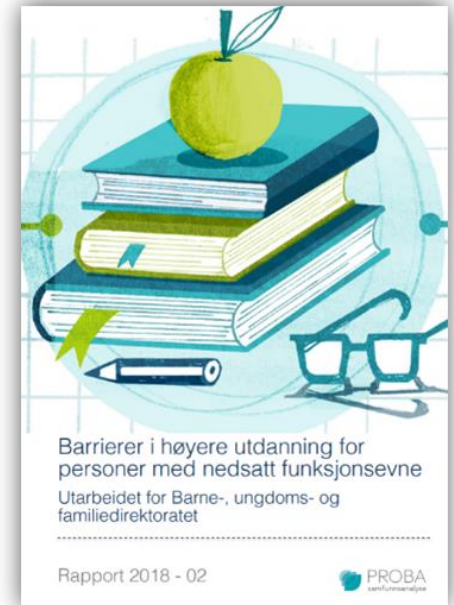
universell*

Erfaringer

- 27 % av studenter med nedsatt funksjonsevne rapporterte om digitale barrierer
  - 18 % i digitale læremidler
  - 10 % i digitale verktøy (programvare)
  - 10 % i digitale læreplattformer
- Det hersker **ulike oppfatninger** i UH-sektoren om hva kravet til universell utforming innebærer
- De som har ansvar for valg av digitale læremidler **kan for lite** om universell utforming og kravene som stilles
- Det er behov for **felles satsinger** og et kompetanseløft i sektoren

Hva skal til? Hva er riktige ambisjoner?

Eierskap og ansvar... og anerkjennelse!

Er universell utforming en uforholdsmessig byrde?

Hvordan lette den lange veien fra politikk og strategier til praktisk gjennomføring

Finn din plass

Rolleforståelse for helhetlig tilnærming og kunnskap

Makronivå	Rektorat, faglige ledere fakultet/ institutt/ avdeling <ul style="list-style-type: none"> • Eierskap, satsninger og prioriteringer • Konkretisering av mål • Anerkjennelse og bevisstgjøring
Mellomnivå	Enhetsledere, systemeiere, læringsstøtte <ul style="list-style-type: none"> • Rutiner og retningslinjer for forvaltning og implementering • Opplæring og støttetjenester for ansatte • Innkjøp og utvikling av systemer • Ekspertkompetanse og bestillerkompetanse
Mikronivå	Faglærere, innholdsprodusenter <ul style="list-style-type: none"> • Produksjon av nettsider, dokumenter, video, læringsmateriell, bøker...

Kultur for kvalitet og kunnskap om universell utforming

- Universell utforming må forankres i nasjonale strategiske dokumenter
- Institusjonene må ta inn uu i overordnet planlegging og kvalitetssikring
- Universell utforming må inn i universitets- og høyskolepedagogikken
- Tilsynsmyndighetene må styrkes – slik at loven får større innvirkning
- Økte midler til forskning og utdanning
- **De mange små og store initiativ må belønnes!**

Balansert kunnskap og innsats

Om Universell

Kjetil Knarlag

Leder

Tel: 7355080/97710021

kjetil.knarlag@ntnu.no

Lars Jørgensen

Seniorrådgiver

Tel: 73597648

lars.jorgensen@ntnu.no

Bjørnar Kvernevik

Førstekonsulent

Tel: 73598385/454 65 682

bjornar.kvernevik@ntnu.no

Elinor J. Olaussen

Seniorrådgiver

Tel: 73597443/91897695

elinor.j.olaussen@ntnu.no

www.universell.no